

NYÖGÉR

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE 2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
2. Nyőgér község bemutatása
3. Örökségünk
4. Eltérő arculatú településrészek
Történelmi településrész
Kialakult falusias településrész
Szőlőhegyi zártkertes településrész
Természeti értékek területe
5. Jó példák, ajánlások
6. Ábragyűjtemény
7. Felhasznált irodalom
8. Impresszum

BEVEZETÉS

Mottó:

„A természet mindenkori állapota a lélek tükré. Jelen pillanatban még éretlen természetünké. Az épített környezet az ember mindenkori tudásszintjét tükrözi, így például a városszélek tájba oldódása az ott élők tudatminőségének megfellebbezhetetlen mutatója. A városba egyre beljebb haladva több száz, néhány esetben több ezer év tudásszintjének információival találkozhatunk. Kivételesen torz esetekben csak az utóbbi emberöltőjével.”

Somlósi Lajos

A Településképi arculati kézikönyv megalkotásának elsődleges célja a helyi identitás erősítése a természeti és az építészeti értékek bemutatása által. Másodlagos célja, hogy elősegítse a településkép védelmi rendelet megalkotását és támpontot nyújtson a település fejlesztési és -rendezési tervek készítésekor.

A hely ismerete nélkül nem teremthető harmónia a természeti és az építészeti életterek között, ezek összhangja nélkül viszont még rövid távon sem tartható fenn az élet továbbadásához szükséges életminőség. Ne feledjük: - a könyvben bemutatott kincseket unokáinktól és dédunokáinktól csak megőrzésre kaptuk kölcsön!

2 NYÖGÉR KÖZSÉG BEMUTATÁSA

A megye középső, keleti felében, Sárvártól 11 km-re délre, a megyeszékhelytől 36 km-re keletre található, a 84-es és a 87-es utak között, mindkettőtől nagyjából azonos távolságra. A 351 lakosú, soros beépítésű, szalagtelkes település nevét a nyögéreknek nevezett török eredetű népcsoportról eredez-

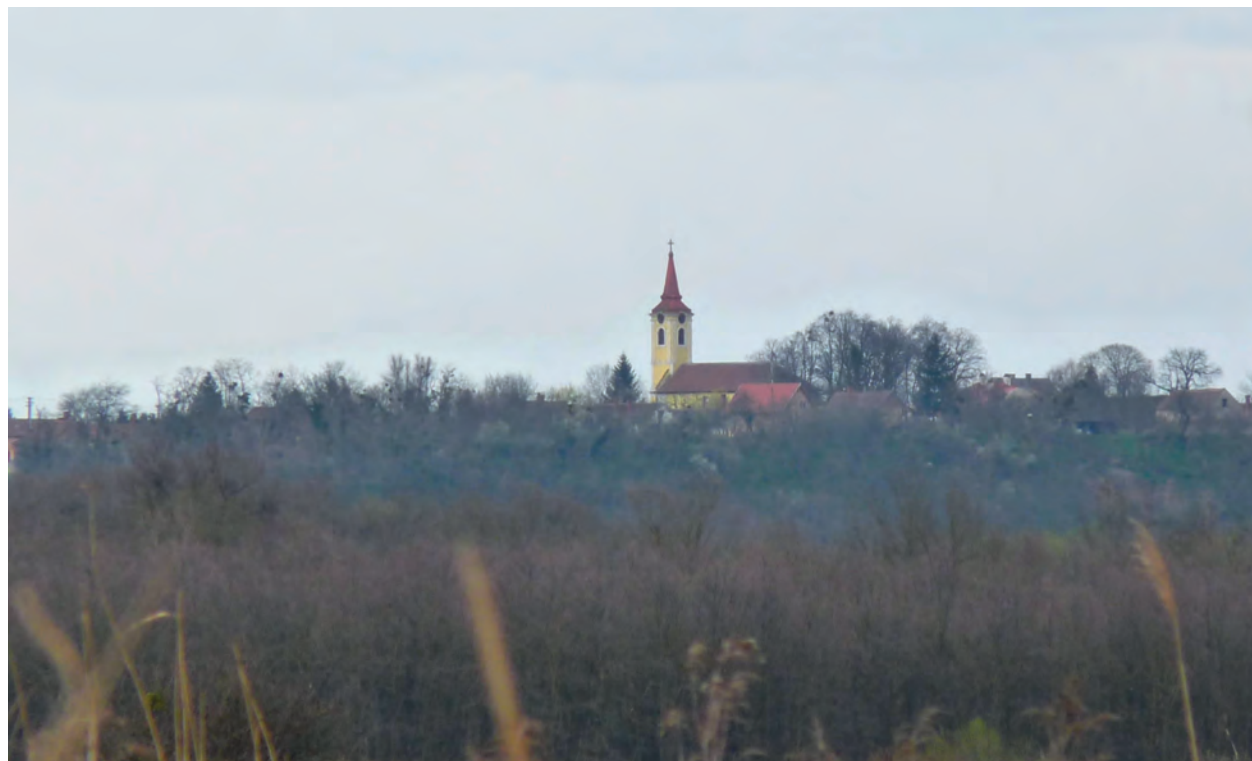
tetik. Első okleveles említése 1390-ből maradt fenn Newger alakban, de már jóval korábban települt lehetett. 1390-ben a Kanizsai-család kapta Sárvár várának tartozékaként. A következő században egy ideig Ozorai Pipo is birtokolta, de korábbi tulajdonosaik csere útján visszaszerezték. Kanizsai Orsolyával

kötött házassága révén Nádasdy Tamás tulajdonába került. 1677-ben négy telket a sárvári huszárok ellátására adtak át. Egy ideig Sárvár sorsát követve birtokosa lett az Inkei és a Szily-család. A 20. század első felében Grünwald József volt a legnagyobb birtokos. Nyögér a 16. században társ-

községe a közeli Sótónynak, amelyet bizonyít, hogy 1521-ben a két falunak közös bírója volt. Az ezt követő időkben több támadás is érte, mert többször írtak össze elhagyott illetve pusztá telkeket. 1629-ben pusztaként tartották számon. Már korán kénytelenek voltak hódolni a törököknek, először

Budára, majd Segesdre, később Kanizsára vitték adójukat. A Nádasdy-család hatására itt is elterjedt az 1500-as évek második felében a reformáció. Evangélikus anyagyülekezet lett, Sótöny és Bejc tartozott hozzá. A földesúr katolikus hitre téréskor elvette a protestánsoktól a templomot, ami az

1662. évi országgyűlés sérelmei közé is bekerült. A környező dombokon folyó szőlőművelésről már a 16. század végéről maradt fenn adat, akkor 19 birtokos volt. 1744-ben a falubeliek 62 kapás, a 21 más-hol lakó 51 kapás szőlőt művelt.

3 ÖRÖKSÉGÜNK

Római Katolikus Templom

A mai plébániatemplom a Petőfi Sándor utcában áll, védőszentje Szent Imre. Késő barokk stílusban épült 1786-ban. 1811-ben elbontották a régi tornyot és 1844-ben újat építettek a templom bejáratí oldalára.

A templomkertben Szentháromság-oszlop (1913.), illetve kőszület (1869.) található.

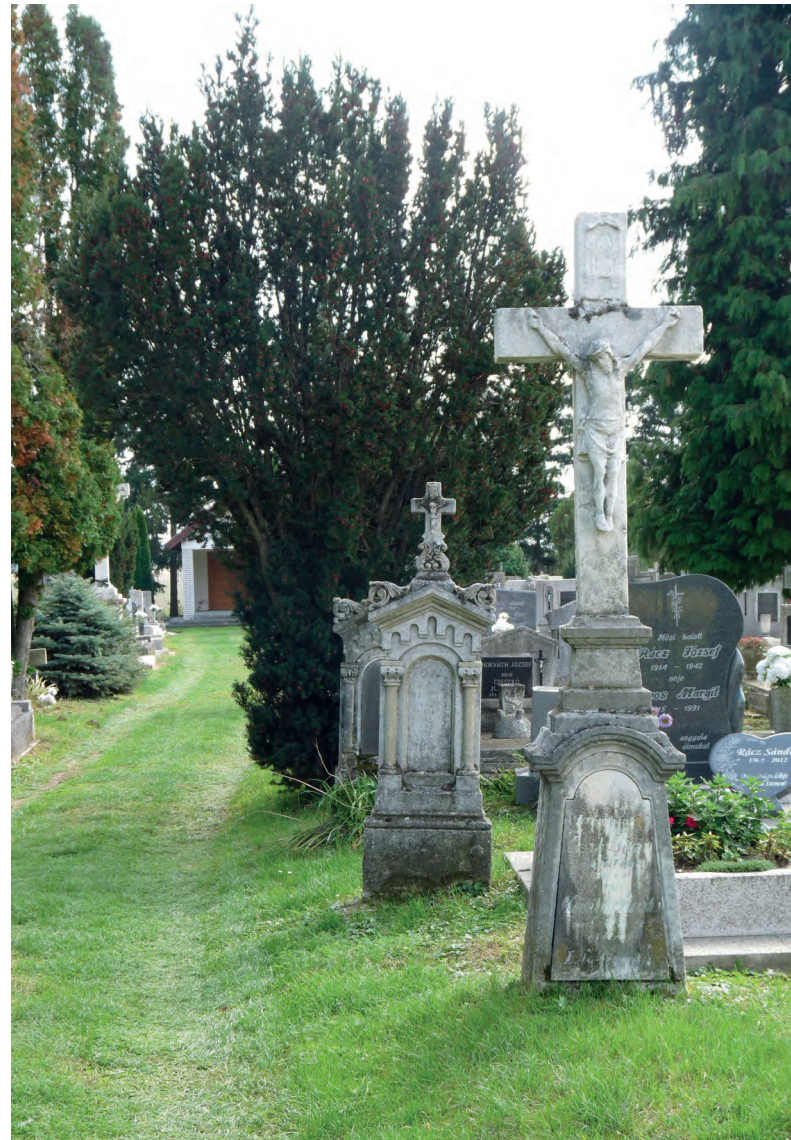
I. világháborús emlékmű

A Petőfi Sándor utcában áll az egyedinek mondható, 1930-ban felállított I. világháborús emlékmű, két alakja közül az álló Szent Imre herceget, a másik egy sebesült katonát ábrázol.

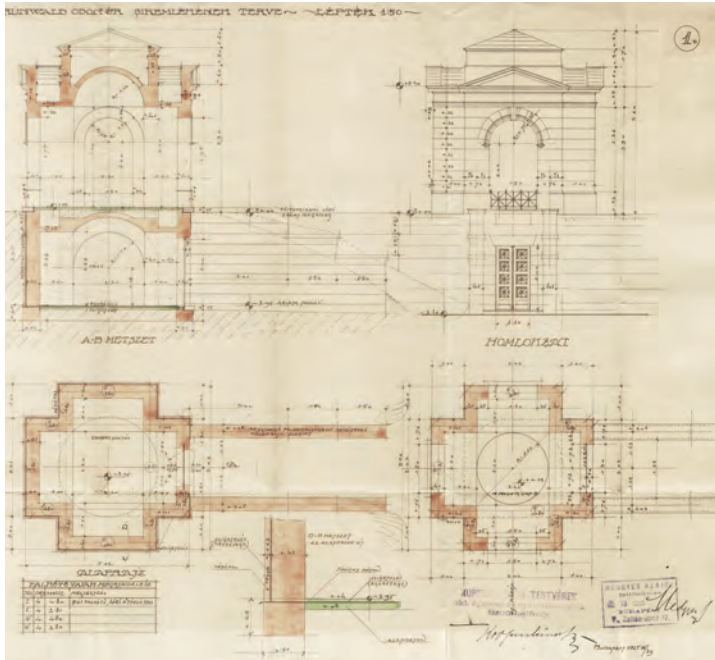
II. világháborús emlékmű

Két lépcsős talapzaton kb. két és fél méter magas gránit oszlopon a felsorolt elesettek névsora olvasható. Tetején egy lepel, alsó felén egy bronz táblán elesett katonát sirató asszonyok képe látható.

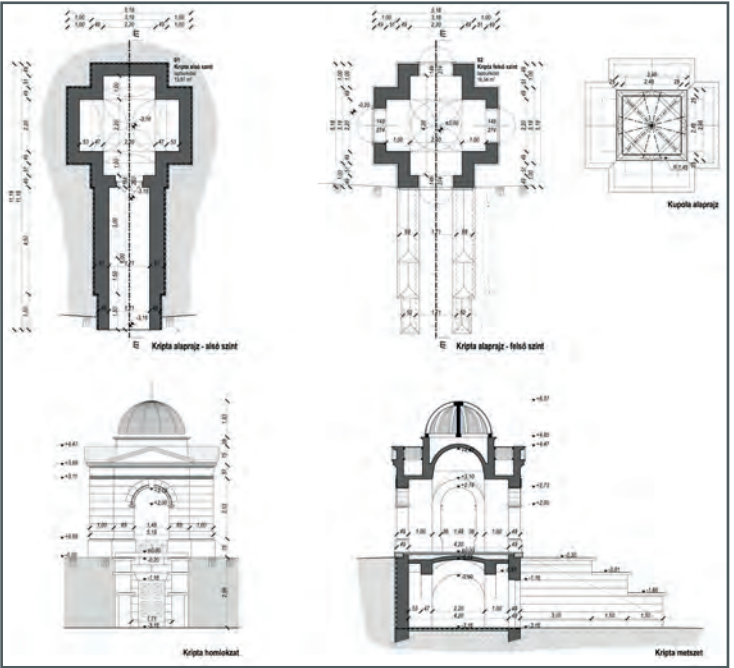
Grünwald-kripta a Vadaskert erdő mélyén

A terület 1390-től Nádasdy-birtok volt. 1908-ban vásárolta meg a tehetős szombathelyi Grünwald kereskedő család második generációja, akik az Ikervár-Sótony-Nyőgér területen ezer holdat birtokoltak, szombathelyi házuk a Főtéren pedig még a mai napig áll. A család kriptát emeltetett az erdőben, a kriptá máig némán nyugszik viszonylag jó állapotban, de üresen az erdő mélyén. Nem messze a kristálytisza vízű Hóvirág forrás található.

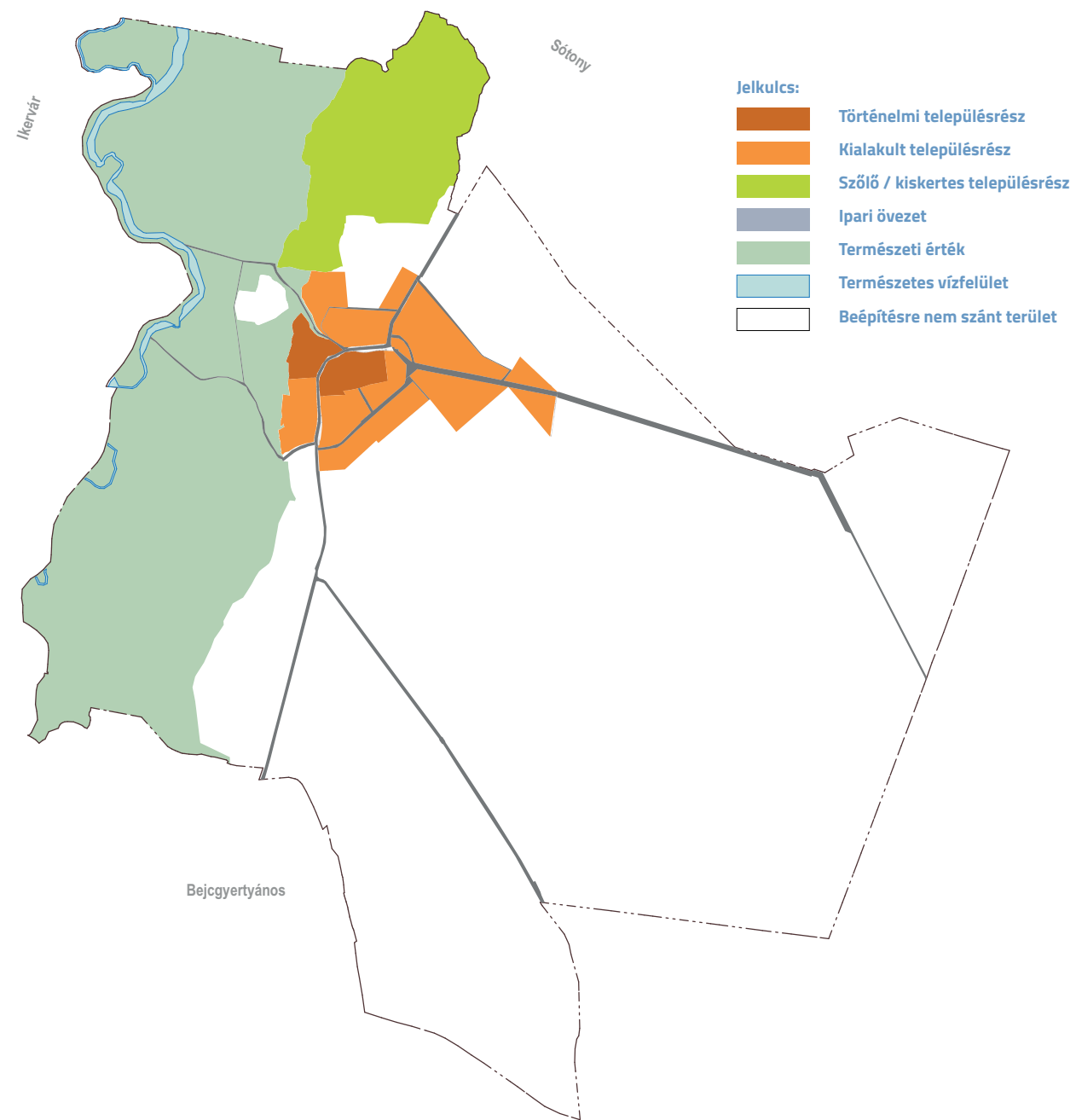

Grünwald Ödön síremlékének terve

(bal oldalon a Levéltárban őrzött eredeti tervek, jobb oldalon a rekonstrukciós tervek láthatók)

4 ELTÉRŐ ARCULATÚ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Történelmi településrész

Kialakult falusias településrész

Magtár

Kulturális célra 1949-ben alakították ki épületet. A volt uradalmi épületből három lakószobát alakítottak át erre a célra. Először csak egy nagyterem volt, ebben fogadták a szórakozni vágyókat. 1961-ben építettek hozzá előteret és még egy helyiséget, amely akkor klubként volt

használva, jelenleg ez a könyvtár. Az első időkben a könyvtár a nagyteremben működött. A könyvek üveges szekrényekben voltak elhelyezve. Ugyan itt működött az akkori Mozi is. Tanfolyamok, szakköri munka, kiállítások, rendezvények sokasága jellemzi az elmúlt időszakot.

Klubok tevékenykednek napjainkban is az épületben, így: az Oberon Ifjúsági Klub, Baba-mama klub, Társasjáték Klub biztosítja a szórakozást. Kézműves szakkör, néptánc oktatás is van jelenleg is az intézményben. Az épületet többször is renoválták.

Szőlőhegyi zártkerti településrész

Csörnöc-Herpenyő patak

A Csörnöc-Herpenyő patak Vas megyében ered, majd Sárvárnál betorkollik a Rábába. Az 1960-as évekig Vas megye legszebb vízfolyása volt.

Az utóbbi időkben az erózió, valamint a patakot és a Rábát is érintő mederalakítások miatt alig volt benne víz, a parton elburjánzott növényzet miatt pedig megközelíthetetlené is vált. Egy uniós pályázat segítségével sikerült feléleszteni, a patak teljesen megújult. A természetes környezetet a patak egyik oldalán érintetlenül hagyták, a másik part viszont gyalogosan is megközelíthető.

Változatos halfaunája van. Ott-hont ad például a vörösszárnyú keszegnek és a bodorkának is, de nagy számban előfordul benne csuka, ritkábban ponty is.

Hővirág-forrás

5 JÓ PÉLDÁK, AJÁNLÁSOK

35

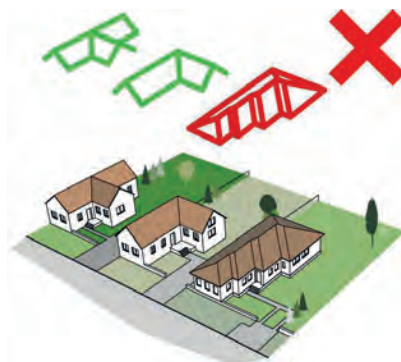
6 ÁBRAGYŰJTEMÉNY

39

Az ábragyűjtemény, mint bármely automatizmus, csak gondolat-ébresztőként szolgálhat értékvédelmi ügyekben. A gyűjtemény nélkülözi a hely, a rendeltetés, a természeti és épített környezet ismeretét. Alkalmazása a település főépítészével történő egyeztetés során nyer majd értelmet.

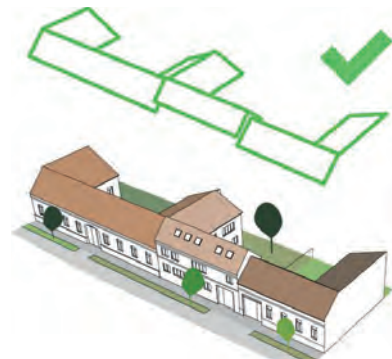
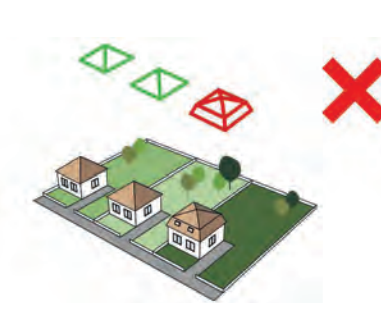
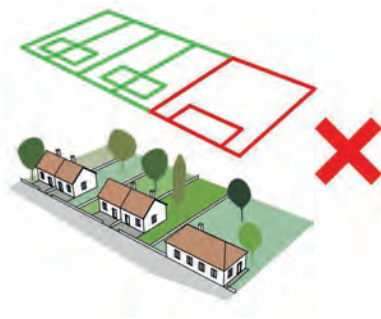

tetőidomok, tető hajlásszög

épületmagasságok illeszkedése

beépítési módok

7 FELHASZNÁLT IRODALOM

Nyőgér község településrendezési és településfejlesztési eszközei
Grünwald kriptá rekonstrukciós tervei: Altus Savaria Kft., 2011.
<https://www.google.hu/maps>
<http://www.nyoger.hu>
<http://sarvarikum.hu>

8 IMPRESSZUM

Nyőgér Község Önkormányzata
9682 Nyőgér, Petőfi u. 15.

Nagy Károly polgármester

megbízásából készítette:

Altus Savaria Tervező Iroda Kft.
9700 Szombathely, Welther Károly utca 31.
www.altussavaria.hu

Tervezők:
Balogh Alexandra
Horváth Violetta
Kiss Gábor
Sebrek Zsuzsanna

Jóváhagyva:
Bejcgyertyános Község Önkormányzatának
...../2017.(.....) Kt-határozatával.

Minden jog fenntartva:
Altus Savaria Tervező Iroda Kft.
Felelős kiadó: Rápli Pál ügyvezető

